

Однією із суперечностей організації сучасного навчального процесу на сьогоднішній день є відсутність аналізу та вивчення нових категорій і понять, що характеризують еволюційні зміни наукового аналізу. Але цей навчальний предмет широко оперує такими поняттями, як «людський капітал», «технологічний спосіб виробництва», «технологічний уклад», «економічна роль інформації», «пост-індустріальний спосіб господарювання» тощо, в процесі аналізу чинників конкурентоспроможності національної економіки, позитивно відрізняючи його, таким чином, від багатьох інших предметів.

Сьогодні навчальний курс «Національна економіка» є єдиним економічним предметом, в якому доречно здійснювати (у тому числі й непрямыми методами) національно-патріотичне виховання поєднуючи його з розширенням кола економічних знань та визначенням національних економічних пріоритетів. При цьому важливе значення має застосування та розгляд таких інституціоналізованих економічних категорій, як «національна ідея», «національна свідомість», «національний інтелект», «національні атрибути», «національні символи», «національно-економічне мислення», «національна ідеологія», «національно-ментальні переваги і недоліки» тощо.

Отже, доречним є відновлення вивчення предмету «національна економіка», об'єктом дослідження якого є не загальні принципи взаємодії економічних процесів, а конкретні перепони, що стоять на шляху економічного розвитку України.

Перелік посилань:

1. Яковенко Р. В. *Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : КОД, 2010. – 548 с. : іл.*

2. Яковенко Р. В. *Об'єктивна необхідність вивчення і дослідження національної економіки / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. пр. – 2014. – Вип. 7. – С. 7.*

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ» СТУДЕНТАМ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Р.В. Яковенко, канд. екон. наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький

Сучасний освітній процес вимагає подальшої індивідуалізації розробки освітніх програм, навчальних планів та робочих програм окремих навчальних дисциплін. «Основи економічної теорії» є одним з предметів, що є загально визнано корисним та необхідним для усіх напрямів підготовки. Однак, викладання навчального курсу має бути адаптовано не лише до рівня та здібностей різних груп студентів, а й враховувати загальне спрямування навчального процесу.

Новизна та актуальність запропонованого матеріалу обумовлені змінами у навчальних планах технічних спеціальностей, в яких курс «Основи економічної теорії» переведено з рангу обов'язкових дисциплін до предметів «за вибором». Це призвело до скорочення кредитів на викладання курсу та, в багатьох випадках, відмовою від його викладання.

Підготовка технічних спеціалістів вимагає знання основ економіки (так само як і знання основ технологічних процесів вимагає підготовка студентів економічних спеціальностей), розуміння економічного змісту суспільних процесів, вміння оперативно реагувати на варіації ринкової кон'юнктури. В економіці доволі часто застосовують поняття «ринковий механізм», «фінансовий механізм», «господарський або економічний механізм», тобто системи взаємодії певних елементів, які прагнуть до системності та чіткості дії. Широкого поширення також набули словосполучення «ринкові важелі», «важелі державного впливу на економічні процеси» тощо, що свідчить про дію законів фізики та геометрії в процесі графічного та математичного аналізу економічних процесів.

Найповніше цей взаємозв'язок дослідив відомий український вчений, доктор технічних наук, доктор економічних наук М.А. Павловський, який у своїх працях часто поєднував фізичний, технічний та економічний підходи до аналізу певних проблем (зокрема див. [1]). Слід зазначити, що один із визначальних економічних законів – «закон обмеженості ресурсів» є насправді лише частковим випадком загального фізичного «закону збереження та перетворення енергії», що зумовлює загальнопарадигмальний науковий підхід та наближає економіку до технології.

Існує думка, що в інженерно-технічних вузах не обов'язково акцентувати увагу на політичних і соціальних проблемах економічної теорії, що набагато важливіше поглиблено розглядати проблеми ринкової економіки, ефективності, організації та управління виробництвом... [2, с. 13]. З іншого боку, А. Чухно писав, що «...розуміння економічної теорії лише як набору моделей та формул обмежує її пізнавальну роль, особливо в умовах епохальних змін» [3, с. 15]. Враховуючи коло

наукового пошуку сучасної інституціоналізованої економічної теорії, можна сказати, що сьогодні лише вона спроможна дати відповідь на те, яке місце посідає сучасна людина у сучасному світі.

Сама аббревіатура НТП дедалі частіше використовується не як науково-технічний, а як науково-технологічний прогрес із відповідними змінами змісту цього положення. Технологічний спосіб виробництва, як одна з характеристик цивілізації, дедалі частіше розглядається як елемент предмету дослідження еволюційної економіки.

Структура курсу та кількість годин на вивчення містить лише найнеобхідніші елементи економічного знання, і вважати його універсальним ні в якому випадку не можна. Наведемо практичне значення вивчення курсу на прикладі двох тем. У темі 2 «Зміст і значення економічної діяльності суспільства» робиться декілька дуже суттєвих наголосів, що спроможні впливати на подальшу діяльність слухачів у економічному напрямку. По-перше, це закон зростання потреб, який визначає глибину усієї економічної проблематики, з одного боку, та проблематику людського буття взагалі. Усвідомлення неможливості задоволення абсолютно всіх потреб людини спроможне покращити її психологічний стан, запобігти стресам «споживчої поведінки», змінити пріоритети свого життя.

Крива виробничих можливостей визначає не лише проблеми виробництва в умовах повної зайнятості ресурсів, а й проблеми споживання та важливість визначення пріоритетів у цій діяльності, зокрема неспроможність «подвійного» витрачання коштів.

У темі 5 «Грошово-кредитна система» велике значення приділяється проблемі ліквідності, яка формує механізм економічної поведінки у сфері нагромадження активів. Зокрема, різні пропорції та співвідношення між такими властивостями як «прибутковість – ризиковість» мають залежати не лише від психологічних особливостей індивіда, а й від рівня поінформованості стосовно ліквідності та різних можливостей і форм заощадження.

Отже, для відповідності сучасній технічній вищій освіті України кращим зразкам сучасного глобалізованого світу, необхідним є повернення до повноцінного вивчення економічної теорії з можливим переглядом структури курсу та зміною його методології.

Перелік посилань:

1. Павловський М. Макроекономіка перехідного періоду : український контекст / М. Павловський. – К. : Техніка, 1999. – 336 с.
2. Савчук В. С. Місце і роль політекономії у блоці дисциплін економічної теорії / В. С. Савчук // Проблеми викладання економічної теорії : матеріали Всеукраїнської наук.-метод. конф. (Київ, 26-27 квітня 1999 р.). – К. : КНЕУ, 1999. – С. 5-13.
3. Чухно А. Актуальні проблеми розвитку економічної теорії на сучасному етапі / А. Чухно // Економіка України. – 2009. – № 4. – С. 14-28.